

حیرت اسپانیایی‌ها از ظرافت هنر ملیله

وقتی از هاشمیان درباره طرحی که روی میز کارش است می‌پرسیم، می‌گوید: یک آینه شمعدان است به سفارش یکی از فروشگاه‌های برنند مشهد. بعد هم توضیح می‌دهد که چطور قرار است آن رشته‌ها تبدیل به پایه‌های شمعدانی شوند.

او ارزش تقریبی این آینه شمعدان را حدود یک میلیارد تومان برآورد می‌کند و می‌گوید: این هنر به خاطر ظرافت زیاد و مواد اولیه گران قیمتی که دارد (طلا یا نقره) بسیار گران است و عمده مشتریان آن، قشر مرفه جامعه هستند. این هنرمند تا کید می‌کند: خیلی‌ها پولدار هستند اما هنرشناس نیستند. این آثار را کسانی خریداری می‌کنند که هم پولدار باشند و هم هنرشناس.

او که سابقه حضور در نمایشگاه‌های مختلف در تهران و مشهد را دارد، تعریف می‌کند: در یکی از نمایشگاه‌ها یکی از بازدیدکنندگان پرسید قیمت این کار چقدر است. من هم گفتم صد تومان. منظورش صد میلیون تومان بود اما مشتری فکر کرد صد هزار تومان. بعدش که متوجه قیمت واقعی شد، متعجب بود که چرا این قدر گران است. مدتی وقت گذاشتم و همه موارد را برایش توضیح دادم. بعد این قدر شیفته این هنر شده بود که مدام حسرت می‌خورد که چرا در خانه‌اش از این نمونه ندارد.

هاشمیان با خنده ادامه می‌دهد: یک سال در نمایشگاه، بازدیدکننده‌ای که داشت پیچ و خم کار را می‌دید، پرسید و گفت آقا شما این‌ها را مثل زولبیا درست می‌کنید. خنده ام گرفت و گفتم نه این‌ها نقره است. بعد روش کار را نشان دادم. کلی شرمند شد و چند بار عذر خواهی کرد.

او از نوروز سال ۷۶ که در نمایشگاهی در اسپانیا حضور داشته است، یاد می‌کند و می‌گوید: آنجا در حضور بازدیدکننده‌ها کار را انجام می‌دادم و بازدیدکننده‌های خارجی بسیار از این موضوع شگفت زده می‌شدند.

به گفته خودش در آنجا ترجمی حضور داشته است و مدام به هاشمیان و همراهانش می‌گفته بازدیدکننده‌ها از اینکه این آثار با این همه ظرافت دارد با دست درست می‌شود، شگفت زده‌اند.

یادگار زنجان در مشهد

هاشمیان توضیح می‌دهد: در کشور ترکیه هم هنر ملیله وجود دارد اما به ظرافت ملیله ما نیست. حتی در اصفهان خودمان هم این هنر وجود دارد اما آنجا هم به این ظرافت نیست. او که اصالتاً زنجانی است، می‌گوید: مهد اصلی این هنر شهر زنجان است و بیشترین ظرافت را ملیله‌های زنجان دارد. به طوری که زبانزد است.

وی این هنر را در زادگاهش آموخت و بعد که به مشهد آمد، جزو معدود هنرمندان این عرصه در مشهد بوده و هست. این هنرمند تعریف می‌کند: از ابتدا به کارهای هنری و دستی علاقه داشتم. حتی در دوران سربازی در اوقات فراغت ماکت‌هایی از خانه، ماشین، کشتی، قایق و... با چوب درست می‌کردم که خیلی طرفدار بود.

بعد از اتمام سربازی که در شهر زنجان دنبال کار بوده است، یکی از همسایه‌هایشان که در این هنر دست داشته، او را به این عرصه دعوت می‌کند.

هاشمیان می‌گوید: سال ۷۰ علی‌رضالطیفی رضایی من را به این سمت سوق داد. او با کریم ابطی که استاد کار این هنر شناخته می‌شود، کار می‌کرد. وقتی دیدم من به کارهای هنری علاقه دارم، گفت بروم و در رشته ملیله با ابطی کار کنم.

وقتی هاشمیان برای یادگیری و کار در مغازه ابطی مشغول به کار شد، برخلاف سایر شاگردها که ابتدا با دست‌سازهای کوچکی همچون سنجاق سینه شروع می‌کردند، او یک سرویس چای خوری دست گرفت.

این هنرمند تعریف می‌کند: وقتی سرویس چای خوری را درست کردم، خیلی خوب از کار درآمد و ابطی آن را برای سفارش دهنده فرستاد. بقیه تعجب می‌کردند و می‌گفتند تو چطور توانسته‌ای در اولین تجربه این کار را انجام بدهی.

ناشناخته‌بودن هنر ملیله در مشهد

هاشمیان طی چند ماه، این هنر را فرامی‌گیرد و حدود ۱۰ سال بعد یک مغازه دایر می‌کند. تا زمانی که زنجان بوده، مشتری داشته. حتی هنر ملیله را روی زیورات طلا همچون دستبند و انگشتر، گوشواره و... پیاده می‌کرده و به فروش می‌رسانده است.

از سال ۸۶ که ساکن مشهد شد، به قول خودش کم‌لطفی‌های بسیاری دیده است.

او می‌گوید: مردم مشهد این هنر را نمی‌شناسند و ارزشش را نمی‌دانند: برای همین به آن بهانه می‌دهند.

این هنرمند عکس‌هایی در تلفن همراهش را نشان می‌دهد که آثار ملیله در قسمت‌های مختلف منازل قرار دارند. او می‌گوید: در زنجان، مردم با این هنر انس دارند و در بسیاری از خانه‌ها ظرف‌های ملیله وجود دارد و بان‌ها پذیرایی می‌کنند اما در مشهد این طور نیست و هنوز این هنر ناشناخته است.

او از سال ۹۵ تا ۱۴۰۲ در خانه ملک مشهد کار می‌کرده است و می‌گوید: خیلی‌ها برای بازدید به آنجا می‌آمدند. حتی از شهرها و کشورهای دیگر بازدیدکننده داشتیم و این باعث می‌شد بیشتر این هنر را بشناسند.

به گفته خودش در خانه ملک هم بازدیدکننده‌ها محو ظرافت این هنر می‌شدند.

این هنرمند باز گویای می‌کند از اینکه آن طور که باید از او و هنرش حمایت نمی‌شود و با اینکه در حال حاضر جزو معدود هنرمندان این عرصه در مشهد و شاید تنها هنرمندان باشد، هیچ حمایتی برای توسعه کار دریافت نکرده است.

او می‌گوید: این هنر جزو هنرهای ایران باستان است و از زمان هخامنشیان وجود داشته است.

هاشمیان که آثار ملیله را در موزه و کاخ گلستان تهران دیده است، تعریف می‌کند: در گذشته در کاخ‌ها و برای پادشاهان از ظرف‌های ملیله طلا و نقره استفاده می‌کردند و اکنون نمونه‌های آن‌ها را در موزه‌ها می‌توان مشاهده کرد.

این هنرمند ادامه می‌دهد: در کاخ گلستان که آثار ملیله را می‌دیدم، برایم حیرت‌آور بود که چطور آن زمان با کمترین امکانات و تجهیزات، چنان آثار با کیفیت و ظریفی درست می‌کردند.

حاضر نیستیم از هنرمند دست بردارم

هاشمیان می‌گوید: این سال‌ها که قیمت طلا و نقره افزایش یافته است، بعضی‌ها می‌گویند آثار را با مس درست کن تا افراد بیشتری بتوان خرید آن را داشته باشند، اما من هیچ وقت حاضر نشده‌ام این کار را انجام دهم. به نظرم، ارزش این هنر خیلی زیاد است و نباید آن را با کمتر از نقره درست کنیم.

وی تأکید می‌کند: این هنر نیاز به صبر و حوصله و دقت خیلی زیاد دارد. به نظر او فقط عشق است که می‌تواند باعث شود یک نفر ساعت‌ها پای این هنر بنشیند و خسته نشود.

هاشمیان شنیده است چندین سال پیش، چند نفری در مشهد، هنر ملیله را روی مس انجام می‌دادند اما حالا مدت‌هاست که اثری از آن‌ها ندیده، طوری که گمان

می‌کند کار را کنار گذاشته‌اند.

او می‌گوید: من هم حدود سال ۸۹ به خاطر نوسان زیاد قیمت نقره و کم‌لطفی‌هایی که به این هنر می‌شد، کار را کنار گذاشتم و دو سه سالی وارد شغل آزاد شدم اما این قدر به این هنر علاقه داشتم که تاب نیاوردم و دوباره با وجود مشکلات فراوان، همین هنر را در دست گرفتم و دیگر حاضر نشدم رهاش کنم.

این هنرمند خیلی دوست دارد شاگرد داشته باشد و هنرش را به جوانان و علاقه‌مندان یاد دهد تا نسل به نسل منتقل شود اما ناشناخته بودن آن، کار را برایش سخت کرده و موجب شده کمتر کسی به این سمت گرایش داشته باشد. به نظر او چنین هنرهایی یکی از ابزارهای اصلی برای نشان دادن اصالت ایران و ایرانی به خودی و بیگانه است و باید بیش از این به آن بها داده شود.

